

Instituut voor de nationale rekeningen

Nationale rekeningen

Kwartaalrekeningen 2011-IV

Inhoud van de publicatie

De kwartaalrekeningen van België worden opgesteld volgens de definities van het Europees Stelsel van Economische Rekeningen (ESR 1995).

De kwartaalrekeningen worden gepubliceerd in drie fasen. Een eerste flashraming van de economische groei wordt 30 dagen na het einde van het kwartaal gemaakt. Dit cijfer wordt herzien 70 dagen na het einde van het kwartaal en verspreid via de website van de Nationale Bank van België met gedetailleerde statistieken over de samenstelling van het bruto binnenlands product (toegevoegde waarde, bestedingen, inkomens) en over de arbeidsmarkt. Tenslotte wordt 120 dagen na het einde van het kwartaal de definitieve en volledige raming van de belangrijkste aggregaten van de economie gepubliceerd.

Deze publicatie omvat de belangrijkste aggregaten van de nationale economie voor het vierde kwartaal van 2011 en daarnaast ook een flashraming van het binnenlandse product voor het eerste kwartaal van 2012. Ze bestaat uit twee hoofdstukken: het eerste geeft een korte synthese van de resultaten; het tweede bevat de gedetailleerde aggregaten, gecorrigeerd voor seizoenschommelingen en kalendereffecten (verdeling van het bruto binnenlands product volgens de invalshoeken toegevoegde waarde, uitgaven en inkomens; besparingen en vorderingensaldo van de totale economie; arbeidsmarktstatistieken).

De rekeningen van het vierde kwartaal van het jaar 2011 en de flashraming van het eerste kwartaal van 2012 zijn opgesteld op basis van de op 23 april 2012 beschikbare gegevens.

Deze versie van de rekeningen slaat op het vierde kwartaal van het jaar 2011 en werd afgesloten eind april 2012. Zij integreert de recentste cijfers van de overheidsrekeningen die op 30 maart 2012 werden gepubliceerd. Vandaar dat de rekeningen in deze editie kunnen afwijken van de jaarlijkse gedetailleerde rekeningen die in september vorig jaar werden uitgebracht.

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
Synthese	5
Tabellen	9
1 Oorsprong van het binnenlands product: bruto toegevoegde waarde per bedrijfstak	10
1.1 Ramingen tegen lopende prijzen	10
1.2 Ramingen in kettingeuro's (referentiejaar 2009)	10
1.3 Bijdragen tot de volumeverandering van het BBP t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar	11
2 Besteding van het binnenlands product: belangrijkste bestedingscategorieën	12
2.1 Ramingen tegen lopende prijzen	12
2.2 Ramingen in kettingeuro's (referentiejaar 2009)	12
2.3 Bijdragen tot de volumeverandering van het BBP t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar	13
3 Verdeling van het binnenlands product: belangrijkste inkomenscategorieën, ramingen tegen lopende prijzen	14
4 Beschikbaar inkomen, besparingen en vorderingenoverschot of -tekort, ramingen tegen lopende prijzen	14
5 Arbeidsmarktstatistieken	15
5.1 Verdeling van de beloning van werknemers per bedrijfstak	15
5.2 Nationale werkgelegenheid: aantal zelfstandigen en werknemers	15
5.3 Binnenlandse werkgelegenheid: verdeling van het aantal werkzame personen per bedrijfstak	15
5.4 Arbeidsvolume per bedrijfstak: werknemers	16
Publicaties van het INR en contactpersonen	17
Algemene opmerkingen	21
Conventionele tekens	23
Lijst van afkortingen	25

Synthese

In het vierde kwartaal van 2011 daalt de economische activiteit zeer licht

Het voor seizoen- en kalenderinvloeden gezuiverde bbp naar volume is met 0,1 % afgenomen ten opzichte van het voorgaande kwartaal. In vergelijking met het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar zwakt de groei van het bbp verder af, van +1,8 % in het derde kwartaal naar +1,2 %.

Tegenover het voorgaande kwartaal is de toegevoegde waarde teruggelopen in de diensten (-0,3 %), maar heeft zij zich gestabiliseerd in de industrie en is zij zelfs toegenomen met 0,7 % in de bouwnijverheid.

De stabilisatie van de binnenlandse bestedingen ongerekend voorraden resulteert uit de tegengestelde evoluties in de finale consumptie en de brutovorming van vast kapitaal. De eerstgenoemde vertoont een zwakke vooruitgang (+0,2 %) op het niveau van de privésector en stabiliseert zich bij de overheid. De bruto-investeringen in vaste activa daarentegen lopen terug in alle sectoren: de bedrijven (-0,5 %), de huishoudens (de investeringen in woongebouwen verminderen met 0,6 %) en de overheden (-0,9 %).

De buitenlandse vraag is voor het derde opeenvolgende kwartaal gekrompen: de uitvoer van goederen en diensten is met 1,5 % afgenomen. Doordat een beroep werd gedaan op de in het voorgaande kwartaal gevormde voorraden, kon de invoer verder dalen (-1,8 %), zodat de netto-uitvoer van goederen en diensten een positieve bijdrage van 0,2 % leverde tot de bbp-groei, terwijl de voorraden voor een negatieve bijdrage van 0,3 % zorgden.

Tijdens het vierde kwartaal van 2011 is de werkgelegenheid met 0,2 % op kwartaalbasis gestegen, onder andere wegens de goede resistentie van de zelfstandigenwerkgelegenheid. Tegenover de overeenstemmende periode van 2010 vertraagt de groei nog: hij beloopt 1,0 % (dat is een toename met ongeveer 47 000 werknemers), na een stijging met 1,4 % (+63 000 werknemers) in het derde kwartaal.

De vertraging van de activiteit heeft een meer rechtstreeks impact op het arbeidsvolume van de werknemers, welke licht is teruggelopen (-0,1%) in het vierde kwartaal ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Op jaarbasis blijft de groei verminderen: na variaties van +2,1 %, +1,7 % et +1,6 % in de eerste drie trimesters gaat het aantal gewerkte uren vooruit met 1,3 % in het laatste trimester van 2011.

en is in het eerste kwartaal van 2012 met 0,3 % toegenomen.

Volgens de flash-raming van het bruto binnenlands product (bbp) is de economische groei enigszins aangetrokken in het eerste kwartaal van 2012. Naar volume is het bbp - gezuiverd voor seizoen- en kalenderinvloeden - gegroeid met 0,3 % ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Op jaarbasis daarentegen blijft de activiteit vertragen: het bbp neemt toe met 0,5 %, na een groei met 1,2 % in het vierde kwartaal van 2011.

TABEL 1 VERLOOP VAN HET KWARTAAL-BBP

(in kettingeuro's (referentiejaar 2009), veranderingspercentages, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010			2011				2012
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
T.o.v. de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar	2,2	2,0	2,8	2,1	2,0	3,0	2,2	1,8	1,2	0,5
T.o.v. de voorgaande periode	2,2	2,0	1,1	0,4	0,5	1,0	0,3	0,0	-0,1	0,3

Bron: INR

¹ De cijfers van het eerste kwartaal 2012 zijn het resultaat van de flashraming van het bbp.

TABEL 2 ONTWIKKELING VAN DE KWARTAALAGGREGATEN

(in kettingeuro's (referentiejaar 2009), veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande periode, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

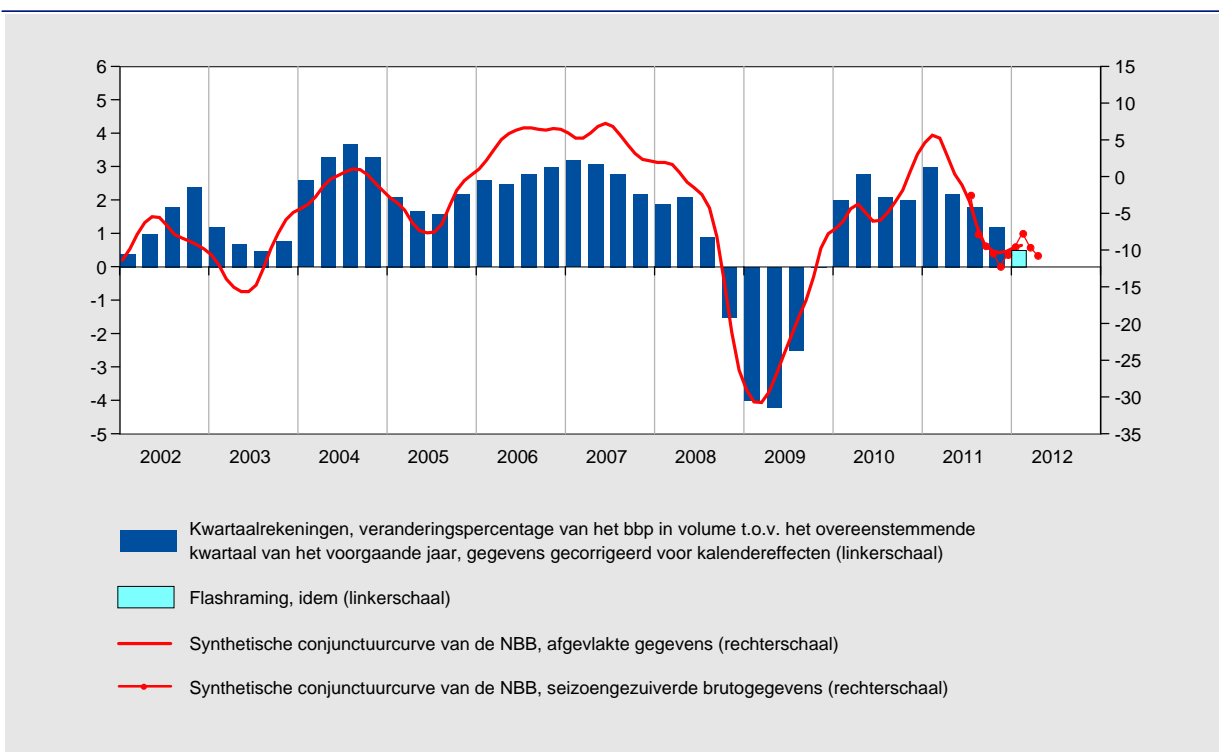
	2010	2011	2010			2011				2012
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Bruto binnenlands product	2,2	2,0	1,1	0,4	0,5	1,0	0,3	0,0	-0,1	0,3
Toegevoegde waarde van de industrie	4,2	3,3	1,6	1,2	0,8	1,5	0,3	-0,2	0,0	
Toegevoegde waarde van de bouwnijverheid	0,5	4,0	4,3	0,3	0,5	1,9	0,7	-0,3	0,7	
Toegevoegde waarde van de diensten	1,6	1,8	0,5	0,3	0,4	1,0	0,3	0,1	-0,3	
Consumptieve bestedingen van de particulieren	2,3	0,9	0,3	0,4	0,7	0,0	0,1	0,0	0,2	
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,3	0,6	0,1	-0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	0,0	
Investerings van de ondernemingen	-1,6	8,8	0,9	1,3	0,9	2,5	6,5	-0,4	-0,5	
Investerings in woongebouwen	1,6	-2,8	1,6	2,0	0,4	-2,5	-1,3	-2,0	-0,6	
Overheidsinvesterings	-3,1	6,1	0,2	-2,7	-3,0	6,2	1,6	5,1	-0,9	
Totaal bruto-investerings in vaste activa	-1,0	5,2	1,0	1,2	0,5	1,3	3,9	-0,4	-0,6	
Voorraadverandering	0,0	0,8	-0,1	-0,5	1,2	0,0	-0,1	0,6	-0,3	
Uitvoer van goederen en diensten	9,9	4,4	3,8	1,6	1,1	2,4	-0,1	-0,5	-1,5	
Invoer van goederen en diensten	8,7	5,1	2,9	1,1	2,8	1,6	0,6	0,4	-1,8	
Netto-uitvoer van goederen en diensten	1,2	-0,5	0,8	0,4	-1,2	0,7	-0,5	-0,7	0,2	
Werkgelegenheid (aantal personen)	0,8	1,4	0,4	0,2	0,5	0,4	0,4	0,1	0,2	
Arbeidsvolume van de werknemers (uren)	1,1	1,7	0,3	0,1	0,2	1,5	-0,1	0,0	-0,1	

Bron: INR

¹ De cijfers van het eerste kwartaal 2012 zijn het resultaat van de flashraming van het bbp.

² Bijdrage tot de verandering van het bbp.

GRAFIEK 1 **BBP EN CONJUNCTUURVERLOOP**

Bron: INR

Tabellen

1 OORSPRONG VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE PER BEDRIJFSTAK

1.1 RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Landbouw, bosbouw en visserij	2.319	2.016	561	571	576	610	544	524	486	462
Nijverheid en energie	52.492	56.259	12.674	12.987	13.264	13.567	13.922	14.085	14.092	14.160
Bouwnijverheid	17.949	19.008	4.288	4.497	4.553	4.611	4.707	4.745	4.751	4.806
Diensten										
Handel, vervoer en horeca	63.912	66.505	15.681	15.937	16.118	16.176	16.553	16.618	16.681	16.653
Informatie en communicatie	13.261	13.602	3.290	3.282	3.341	3.349	3.394	3.405	3.400	3.403
Financiële dienstverlening	20.574	20.029	5.045	5.141	5.204	5.184	5.187	5.096	4.985	4.760
Verhuur en handel van onroerend goed	28.555	29.474	7.073	7.134	7.157	7.191	7.288	7.361	7.394	7.431
Zakelijke dienstverlening	40.394	42.339	9.964	10.057	10.097	10.276	10.507	10.612	10.622	10.599
Overheid en onderwijs	46.196	48.067	11.337	11.478	11.715	11.666	11.827	11.936	12.133	12.171
Gezondheids- en welzijnszorg	23.969	24.999	5.910	5.963	6.024	6.072	6.135	6.235	6.308	6.321
Cultuur, recreatie, overige diensten	6.460	6.814	1.545	1.594	1.651	1.670	1.692	1.699	1.716	1.707
Productgebonden belastingen min subsidies	38.500	39.551	9.159	9.714	9.717	9.910	9.788	9.771	9.794	10.199
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	354.582	368.663	86.527	88.355	89.418	90.282	91.545	92.088	92.362	92.670

1.2 RAMINGEN IN KETTINGEURO'S (REFERENTIEJAAR 2009)

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Landbouw, bosbouw en visserij	2.027	2.075	508	507	507	506	512	517	521	524
Nijverheid en energie	52.131	53.875	12.771	12.980	13.138	13.241	13.445	13.488	13.468	13.474
Bouwnijverheid	17.799	18.517	4.298	4.483	4.497	4.521	4.605	4.637	4.622	4.654
Diensten										
Handel, vervoer en horeca	62.779	64.195	15.590	15.698	15.724	15.767	16.046	16.066	16.056	16.027
Informatie en communicatie	13.110	13.468	3.268	3.248	3.299	3.296	3.355	3.371	3.369	3.373
Financiële dienstverlening	18.786	18.530	4.705	4.711	4.707	4.663	4.701	4.678	4.648	4.504
Verhuur en handel van onroerend goed	28.744	28.995	7.137	7.179	7.207	7.221	7.237	7.249	7.255	7.253
Zakelijke dienstverlening	40.087	41.196	9.939	9.992	10.000	10.156	10.296	10.339	10.306	10.255
Overheid en onderwijs	45.240	45.795	11.248	11.296	11.330	11.365	11.374	11.420	11.484	11.517
Gezondheids- en welzijnszorg	23.628	24.209	5.877	5.896	5.915	5.939	5.985	6.044	6.083	6.097
Cultuur, recreatie, overige diensten	6.317	6.577	1.530	1.566	1.602	1.620	1.638	1.644	1.651	1.644
Productgebonden belastingen min subsidies	37.671	37.979	9.234	9.462	9.446	9.529	9.491	9.466	9.463	9.560
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	348.310	355.392	86.108	87.016	87.367	87.819	88.680	88.914	88.922	88.876

1.3 BIJDRAGEN TOT DE VOLUMEVERANDERING VAN HET BBP T.O.V. DEZELFDE PERIODE VAN HET VOORGAANDE JAAR

(procenten, voor kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Landbouw, bosbouw en visserij	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nijverheid en energie	0,6	0,5	0,2	0,6	0,8	0,9	0,8	0,6	0,4	0,3
Bouwnijverheid	0,0	0,2	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,4	0,2	0,1	0,1
Diensten	1,1	1,2	1,4	1,4	1,0	0,8	1,5	1,4	1,2	0,7
Handel, vervoer en horeca	0,4	0,4	0,7	0,6	0,2	0,1	0,5	0,4	0,4	0,3
Informatie en communicatie	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Financiële dienstverlening	0,0	-0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,2
Verhuur en handel van onroerend goed	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
Zakelijke dienstverlening	0,2	0,3	0,3	0,3	0,1	0,2	0,4	0,4	0,3	0,1
Overheid en onderwijs	0,1	0,2	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
Gezondheids- en welzijnszorg	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Cultuur, recreatie, overige diensten	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Productgebonden belastingen min subsidies	0,5	0,1	0,5	0,8	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	2,2	2,0	2,0	2,8	2,1	2,0	3,0	2,2	1,8	1,2

2 BESTEDING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BELANGRIJKSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN

2.1 RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	187.197	195.118	46.050	46.604	46.944	47.600	48.143	48.714	48.931	49.330
Consumptieve bestedingen van de overheid	85.688	88.496	21.150	21.384	21.456	21.698	21.785	22.011	22.344	22.356
Bruto binnenlandse kapitaalvorming										
Bruto kapitaalvorming	71.418	76.798	17.429	17.778	18.081	18.130	18.628	19.434	19.414	19.322
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	44.880	49.933	10.982	11.192	11.344	11.362	11.892	12.720	12.697	12.624
Bruto-investeringen in woongebouwen	20.771	20.609	5.000	5.117	5.291	5.363	5.235	5.177	5.099	5.098
Bruto-investeringen van de overheid	5.767	6.255	1.447	1.469	1.445	1.405	1.501	1.537	1.617	1.600
Voorraadverandering	570	3.327	105	-164	-187	816	999	719	1.113	495
Netto-uitvoer van goederen en diensten (uitvoer - invoer)	9.709	4.924	1.794	2.753	3.124	2.037	1.989	1.210	559	1.166
Totale uitvoer	283.620	313.006	65.690	70.748	73.111	74.071	78.129	78.846	78.550	77.481
Totale invoer	273.912	308.082	63.896	67.995	69.987	72.034	76.140	77.637	77.991	76.315
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	354.582	368.663	86.527	88.355	89.418	90.282	91.545	92.088	92.362	92.670

¹ Consumptieve bestedingen van de huishoudens en de instellingen zonder winsttoogmerk (IZW's).

2.2 RAMINGEN IN KETTINGEURO'S (REFERENTIEJAAR 2009)

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	183.884	185.600	45.690	45.823	46.021	46.351	46.339	46.373	46.394	46.494
Consumptieve bestedingen van de overheid	83.796	84.272	20.946	20.967	20.933	20.951	20.999	21.031	21.120	21.123
Bruto binnenlandse kapitaalvorming										
Bruto kapitaalvorming	70.494	74.154	17.367	17.545	17.749	17.833	18.065	18.778	18.710	18.602
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	44.434	48.363	10.934	11.036	11.179	11.284	11.562	12.318	12.274	12.208
Bruto-investeringen in woongebouwen	20.575	19.994	5.026	5.106	5.210	5.232	5.104	5.039	4.939	4.912
Bruto-investeringen van de overheid	5.583	5.922	1.423	1.426	1.387	1.346	1.429	1.453	1.527	1.513
Voorraadverandering	n.	n.	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto-uitvoer van goederen en diensten (uitvoer - invoer)	n.	n.	-	-	-	-	-	-	-	-
Totale uitvoer	270.862	282.745	65.107	67.586	68.698	69.472	71.166	71.093	70.772	69.713
Totale invoer	257.557	270.796	62.206	64.036	64.763	66.551	67.587	67.977	68.244	66.989
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	348.310	355.392	86.108	87.016	87.367	87.819	88.680	88.914	88.922	88.876

¹ Consumptieve bestedingen van de huishoudens en de instellingen zonder winsttoogmerk (IZW's).

2.3 BIJDRAGEN TOT DE VOLUMEVERANDERING VAN HET BBP T.O.V. DEZELFDE PERIODE VAN HET VOORGAANDE JAAR

(procenten, voor kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	1,2	0,5	1,6	1,3	1,0	1,0	0,8	0,6	0,4	0,2
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2
Bruto binnenlandse kapitaalvorming	-0,2	1,9	-0,6	-0,5	-0,5	0,8	1,4	2,0	2,8	1,1
Bruto kapitaalvorming	-0,2	1,0	-1,0	-0,4	0,4	0,2	0,8	1,4	1,1	0,9
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	-0,2	1,1	-0,8	-0,5	0,1	0,1	0,7	1,5	1,2	1,0
Bruto-investeringen in woongebouwen	0,1	-0,2	-0,3	0,1	0,3	0,3	0,1	-0,1	-0,3	-0,4
Bruto-investeringen van de overheid	-0,1	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,2	0,0	0,0	0,2	0,2
Voorraadverandering	0,0	0,8	0,3	-0,1	-0,9	0,6	0,6	0,6	1,7	0,3
Netto-uitvoer van goederen en diensten	1,2	-0,5	0,9	1,9	1,6	0,2	0,7	-0,6	-1,7	-0,3
Totale uitvoer	7,2	3,5	6,0	9,0	7,0	6,7	7,2	4,1	2,5	0,3
Totale invoer	6,0	4,0	5,1	7,1	5,4	6,4	6,5	4,7	4,2	0,6
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	2,2	2,0	2,0	2,8	2,1	2,0	3,0	2,2	1,8	1,2

¹ Consumptieve bestedingen van de gezinshuishoudingen en de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's).

3 VERDELING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BELANGRIJKSTE INKOMENSCATEGORIEËN, RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Beloning van werknemers	182.551	190.694	44.973	45.422	45.804	46.353	47.027	47.295	48.049	48.323
Lonen	133.135	139.079	32.810	33.106	33.407	33.812	34.307	34.535	34.985	35.251
Sociale premies	49.416	51.615	12.162	12.316	12.397	12.541	12.720	12.759	13.064	13.072
Bruto exploitatieoverschot en bruto gemengd inkomen	134.275	139.757	32.534	33.423	34.017	34.302	35.023	35.327	34.871	34.536
Netto belastingen op productie en invoer	37.756	38.212	9.021	9.510	9.597	9.627	9.495	9.466	9.442	9.810
Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	354.582	368.663	86.527	88.355	89.418	90.282	91.545	92.088	92.362	92.670

4 BESCHIKBAAR INKOMEN, BESPARINGEN EN VORDERINGENOVERSCHOT OF -TEKORT, RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	354.582	368.663	86.527	88.355	89.418	90.282	91.545	92.088	92.362	92.670
Saldo van de primaire inkomens van/naar het buitenland	6.278	6.313	1.669	1.196	1.528	1.885	2.285	1.258	1.335	1.435
Bruto nationaal inkomen	360.860	374.976	88.197	89.550	90.946	92.167	93.829	93.345	93.697	94.104
Verbruik van vaste activa	60.843	63.575	14.920	15.103	15.302	15.518	15.662	15.813	15.967	16.133
Netto nationaal inkomen	300.017	311.401	73.276	74.447	75.644	76.650	78.167	77.533	77.730	77.972
Saldo van de inkomensoverdrachten van/naar het buitenland	-4.663	-5.109	-1.243	-1.166	-1.230	-1.024	-1.248	-1.237	-1.196	-1.429
Netto nationaal beschikbaar inkomen	295.354	306.292	72.033	73.281	74.414	75.626	76.920	76.296	76.534	76.543
Nationale consumptie	272.885	283.614	67.199	67.987	68.401	69.298	69.928	70.724	71.276	71.686
Netto nationale besparingen	22.469	22.678	4.834	5.294	6.014	6.328	6.991	5.571	5.258	4.857
Investeringen in vaste activa	71.418	76.798	17.429	17.778	18.081	18.130	18.628	19.434	19.414	19.322
Voorraadverandering	570	3.327	105	-164	-187	816	999	719	1.113	495
Saldo van de kapitaaltransacties met het buitenland	-278	-343	-65	-117	-45	-51	-27	-187	-15	-114
Vorderingenoverschot (+)/-tekort (-) van de totale economie	11.079	5.698	2.115	2.766	3.360	2.839	3.005	1.005	641	1.048

5 ARBEIDSMARKTSTATISTIEKEN

5.1 VERDELING VAN DE BELONING VAN WERKNEMERS PER BEDRIJFSTAK

(binnenlands concept, miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Landbouw, bosbouw en visserij	386	412	95	96	97	97	101	100	106	104
Nijverheid en energie	33.239	34.065	8.176	8.291	8.325	8.448	8.472	8.456	8.623	8.513
Bouwnijverheid	9.393	10.201	2.288	2.366	2.368	2.372	2.525	2.505	2.536	2.636
Diensten	139.533	146.017	34.414	34.669	35.015	35.435	35.929	36.234	36.784	37.070
Handel, vervoer en horeca	38.132	39.708	9.416	9.499	9.578	9.638	9.856	9.882	9.982	9.989
Informatie en communicatie	6.767	6.921	1.674	1.666	1.706	1.721	1.716	1.714	1.736	1.754
Financiële dienstverlening	9.685	9.975	2.426	2.421	2.424	2.414	2.436	2.459	2.511	2.569
Verhuur en handel van onroerend goed	772	817	191	192	194	195	203	203	206	205
Zakelijke dienstverlening	19.190	20.691	4.677	4.752	4.852	4.910	5.116	5.158	5.206	5.211
Overheid en onderwijs	42.685	44.257	10.580	10.632	10.681	10.792	10.860	10.987	11.120	11.289
Gezondheids- en welzijnszorg	17.855	19.005	4.358	4.405	4.463	4.629	4.604	4.679	4.826	4.895
Cultuur, recreatie, overige diensten	4.446	4.643	1.093	1.101	1.118	1.135	1.137	1.150	1.196	1.159
Totale beloning van werknemers	182.551	190.694	44.973	45.422	45.804	46.353	47.027	47.295	48.049	48.323

5.2 NATIONALE WERKGELEGENHEID: AANTAL ZELFSTANDIGEN EN WERKNEMERS

(duizenden personen, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zelfstandigen	726,2	736,4	721,9	724,8	727,6	730,3	732,9	735,1	737,7	739,8
Werknemers	3.844,5	3.896,5	3.823,5	3.839,4	3.847,0	3.868,0	3.882,8	3.898,3	3.899,9	3.905,3
Totaal aantal werkzame personen	4.570,7	4.632,9	4.545,4	4.564,1	4.574,6	4.598,4	4.615,7	4.633,4	4.637,6	4.645,1

5.3 BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID: VERDELING VAN HET AANTAL WERKZAME PERSONEN PER BEDRIJFSTAK

(duizenden personen, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Landbouw, bosbouw en visserij	64,5	62,5	65,4	64,8	64,3	63,7	63,2	62,7	62,2	61,7
Nijverheid en energie	590,7	587,7	593,6	590,6	589,4	589,2	588,7	588,0	587,5	586,4
Bouwnijverheid	272,3	278,4	270,5	271,8	272,6	274,3	276,7	278,2	278,8	279,9
Diensten	3.563,7	3.624,9	3.536,7	3.557,5	3.568,8	3.591,8	3.607,7	3.624,9	3.629,5	3.637,6
Handel, vervoer en horeca	993,1	1.000,8	990,0	992,9	994,7	994,7	997,3	1.000,3	1.002,0	1.003,5
Informatie en communicatie	106,3	107,2	105,5	106,1	106,6	106,8	106,8	106,8	107,5	107,9
Financiële dienstverlening	137,4	138,0	137,4	137,6	137,2	137,3	137,6	138,3	138,1	137,9
Verhuur en handel van onroerend goed	23,3	24,0	23,1	23,3	23,3	23,5	23,8	24,1	24,0	24,0
Zakelijke dienstverlening	768,7	797,6	755,5	765,6	768,5	785,0	793,1	799,7	797,2	800,6
Overheid en onderwijs	804,5	805,1	802,4	804,3	804,9	806,4	804,6	804,8	804,9	806,1
Gezondheids- en welzijnszorg	527,8	545,0	521,7	525,6	530,1	533,9	538,7	543,6	547,6	550,0
Cultuur, recreatie, overige diensten	202,7	207,2	201,0	202,2	203,5	204,3	205,7	207,3	208,3	207,6
Totale binnenlandse werkgelegenheid	4.491,3	4.553,5	4.466,2	4.484,7	4.495,1	4.518,9	4.536,2	4.553,9	4.558,1	4.565,6

5.4 ARBEIDSVOLUME PER BEDRIJFSTAK: WERKNEMERS

(miljoenen uren, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Landbouw, bosbouw en visserij	29,4	30,9	7,0	7,4	7,4	7,5	7,5	7,6	7,9	7,9
Nijverheid en energie	864,2	871,4	215,8	216,0	215,7	216,6	219,1	218,4	217,8	216,1
Bouwnijverheid	306,0	323,5	75,7	77,3	76,5	76,4	81,7	80,9	78,8	82,1
Diensten	4.182,3	4.246,1	1.042,5	1.044,4	1.046,9	1.048,6	1.061,4	1.061,5	1.063,3	1.060,0
Handel, vervoer en horeca	1.215,5	1.223,8	302,8	303,6	304,2	304,9	305,4	305,6	306,8	306,0
Informatie en communicatie	156,7	156,2	39,1	39,0	39,3	39,4	39,4	39,2	38,7	38,9
Financiële dienstverlening	189,4	189,6	47,4	47,3	47,3	47,4	47,2	47,3	47,4	47,6
Verhuur en handel van onroerend goed	27,4	28,2	6,8	6,8	6,9	6,9	7,0	7,1	7,1	7,1
Zakelijke dienstverlening	657,1	685,1	162,5	165,1	165,2	164,3	171,7	173,2	172,2	168,0
Overheid en onderwijs	1.147,6	1.149,7	286,1	286,6	287,2	287,8	286,9	286,9	287,7	288,2
Gezondheids- en welzijnszorg	577,8	598,1	144,9	143,2	144,3	145,5	149,7	148,5	149,6	150,4
Cultuur, recreatie, overige diensten	210,8	215,4	53,0	52,7	52,6	52,5	54,0	53,7	53,9	53,9
Totaal aantal uren	5.381,8	5.472,0	1.341,1	1.345,0	1.346,6	1.349,1	1.369,6	1.368,4	1.367,9	1.366,1

Publicaties van het INR en contactpersonen

Het Instituut voor de nationale rekeningen publiceert naast de belangrijkste aggregaten nog andere cijfers uit de nationale en regionale rekeningen. De overgrote meerderheid van de gegevens wordt verspreid op papier, maar alle publicaties zijn beschikbaar in pdf-formaat via de link:

<http://www.nbb.be/doc/DQ/N/planningPapPub.htm>

De cijfergegevens kunnen worden opgevraagd via de interactieve databank Belgostat Online. Hieronder volgt per publicatie een korte beschrijving.

1. Gedetailleerde nationale rekeningen

De publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen verschijnt eind juli. Zij bestaat uit gedetailleerde tabellen met de samenstelling en verdeling van het binnenlands product, de productie en inkomensvormingsrekening alsook de belangrijkste bestedingscomponenten, de sectorrekeningen en de werkgelegenheid.

2. Kwartaalrekeningen en eerste raming van de jaarrekeningen

De kwartaalrekeningen bevatten de eerste ramingen van de voornaamste nationale aggregaten. Zij verschijnen vier maal per jaar, 120 dagen na het verloop van het kwartaal waarop de rekeningen betrekking hebben. Samen met de resultaten van het vierde kwartaal verschijnt de eerste schatting van de jaarrekeningen, die grotendeels gebaseerd is op de kwartaalrekeningen.

In de kwartaalrekeningen, die consistent zijn met de nationale jaarrekeningen, worden de belangrijkste aggregaten uit zowel het bestedings-, inkomens- als productieoogpunt gepresenteerd. Zij bevatten ook de voornaamste saldi uit de sectorrekeningen. Ook de werkgelegenheid, het arbeidsvolume van de loontrekkenden en de beloning van werknemers per bedrijfstak wordt geschat.

Teneinde zo snel mogelijk cijfers betreffende het meest recente kwartaal ter beschikking te stellen, verschijnt reeds na 30 dagen een flash-raming van de bbp-groei (zowat 50 dagen in het geval van het vierde kwartaal). Deze wordt wel niet opgesplitst naar de verschillende deelcomponenten van het bbp. Een eerste raming van deze opsplitsing en van de andere aggregaten van de economie wordt 70 dagen na het einde van het kwartaal verspreid.

3. Rekeningen van de institutionele sectoren

De **jaarrekeningen** van de institutionele sectoren zijn opgenomen in de publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen (cf. punt 1). Eind juli worden ze uitgebracht via de database van de Nationale Bank van België, Belgostat Online.

De complete rekeningenreeks voor de niet-financiële vennootschappen wordt gepubliceerd. De institutionele sectoren bestaan uit de niet-financiële vennootschappen, de financiële instellingen (en subsectoren), de overheid, de huishoudens, de IZW's t.b.v. huishoudens en het buitenland (en subsectoren).

De **kwartaalrekeningen** van de institutionele sectoren worden vier maal per jaar verspreid, 105 dagen na het einde van het kwartaal waarop zij betrekking hebben. Deze kwartaalrekeningen zijn in overeenstemming met hun jaarlijks equivalent (zie hierboven), maar zijn minder gedetailleerd. De focus ligt op de meest relevante aggregaten, in het bijzonder door middel van sleutelindicatoren en componenten. Deze rekeningen bevatten eveneens de kwartaalrekeningen van de overheid die tot oktober 2010 werden opgenomen in de publicatie van de kwartaalrekeningen over de voornaamste nationale aggregaten.

4. Rekeningen van de overheid

De kwartaalrekeningen van de overheid worden samen met de rekeningen van de institutionele sectoren verspreid (zie punt 3).

Jaarlijks worden twee ramingen van de jaarrekeningen van de overheid opgesteld, waarvan de resultaten worden gepubliceerd op de website van de Nationale Bank van België.

In de maand april volgend op het referentiejaar wordt een eerste raming gepubliceerd in de vorm van tabellen van ontvangsten en uitgaven van de overheid.

De tweede raming, die in de maand juli wordt verspreid, omvat de volledige rekeningen van de overheid en haar subsectoren. Die versie bevat de gegevens die nodig zijn voor de analyse van de overheidsfinanciën en hun verhouding tot de rest van de economie. Deze rekeningen worden overgenomen in de publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen.

5. Aanbod- en gebruikstabellen

Op het einde van ieder jaar verschijnen de aanbod- en gebruikstabellen. Zij geven een beeld van de structuur van de productiekosten, van het inkomen dat wordt gegenereerd in het productieproces en van de goederen- en dienstenstromen die ofwel uit binnenlandse productie voortvloeien ofwel het resultaat zijn van in- en uitvoer.

6. Regionale rekeningen: aggregaten per bedrijfstak en rekening van de huishoudens

Op het einde van ieder jaar verschijnen de jaarlijkse regionale rekeningen. Zij verdelen per gewest, provincie en arrondissement meerdere variabelen uit de nationale rekeningen, waarmee ze volledig consistent zijn.

Naast de regionale bruto toegevoegde waarde en beloning van werknemers, bevat de publicatie ook de geregionaliseerde gegevens over het aantal werkzame personen en over de bruto investeringen in vaste activa. Ook de regionale cijfers met betrekking tot de rekening van de huishoudens maken deel uit van het geheel. Wat dit laatste betreft, gaat het om de belangrijkste

variabelen uit de rekening voor de bestemming van de primaire inkomens (beloning van werknemers en inkomen uit vermogen) en de secundaire inkomensverdeling (belastingen, sociale bijdragen en uitkeringen en beschikbaar inkomen).

7. Historische reeksen

In oktober 2002 werden de historische reeksen van de nationale rekeningen volgens het ESR1995 gepubliceerd.

De historische reeksen, die de periode 1970-1995 bestrijken, omvatten:

- de samenstelling van het bruto binnenlands product vanuit de drie invalshoeken van de nationale rekeningen tegen lopende prijzen tegen de prijzen van 1995;
- de toegevoegde waarde per bedrijfstak (31 bedrijfstakken) tegen lopende prijzen en tegen prijzen van 1995;
- de beloning van werknemers per bedrijfstak (31 bedrijfstakken) tegen lopende prijzen;
- de finale consumptie van de huishoudens per product (16 producten) tegen lopende prijzen en tegen prijzen van 1995;
- de sectorrekeningen;
- de kapitaalgoederenvoorraad en investeringen tegen lopende prijzen en tegen prijzen van 1995.

Met uitzondering van de overheidsrekening, die voor de periode vanaf 1970 volgens het ESR1995 werd opgesteld, werden de sectorrekeningen slechts tot 1985 geretropoleerd. Het grootste deel van de belangrijkste informatiebronnen voor de financiële en niet-financiële ondernemingen is immers pas vanaf dat jaar beschikbaar. De rekening van de financiële vennootschappen werd overigens niet geretropoleerd naar subsectoren.

8. Contactpersonen

– Methodologie

Geert Detombe Tel. +32 2 221 30 40 Fax +32 2 221 32 30
e-mail: geert.detombe@nbb.be

– Productieoptiek van het bbp en aanbod- en gebruikstabellen

Hans De Dyn Tel. +32 2 221 30 38 Fax +32 2 221 31 43
e-mail: hans.dedyn@nbb.be

– Bestedingsoptiek van het bbp en kapitaalgoederenvoorraad

Bernadette Boudry Tél. +32 2 221 47 54 Fax +32 2 221 31 43
e-mail: bernadette.boudry@nbb.be

– Sectorrekeningen

Catherine Rigo Tel. +32 2 221 44 08 Fax +32 2 221 32 30
e-mail: catherine.rigo@nbb.be

– Rekeningen van de overheid

Claude Modart Tel. +32 2 221 30 26 Fax +32 2 221 32 30
e-mail: claudemodart@nbb.be

– Kwartaalrekeningen, flashraming en arbeidsmarkt

Isabelle Brumagne Tel. +32 2 221 28 77 Fax +32 2 221 31 07
e-mail: isabelle.brumagne@nbb.be

– Regionale rekeningen

Monica Maesele Tel. +32 2 221 30 28 Fax +32 2 221 31 43
e-mail: monica.maesele@nbb.be

– Verspreiding van de reeksen (online consultaties)

Alexander Foket Tel. +32 2 221 30 45 Fax +32 2 221 32 30
e-mail: alexander.foket@nbb.be

Algemene opmerkingen

In een aantal tabellen zijn de totalen, ten gevolge van afrondingen, niet steeds gelijk aan de som van de rubrieken.

De website van de Nationale Bank van België (<http://www.nbb.be/app/cal/N/calthema.htm>) bevat de publicatiekalender van de belangrijkste economische statistieken opgesteld door de Bank en het INR.

In uitvoering van de SDDS-verplichting (IMF's Special Data Dissemination Standard) zijn ook alle statistieken die deel uitmaken van de SDDS in de kalender opgenomen. Publicatiedata zijn overgenomen van de instelling die de statistiek opstelt; sommige onder hen publiceren via hun eigen verspreidingskanalen ruimere kalenders over hun statistieken dan die vermeld op de website van de Bank.

Conventionele tekens

r	ramingen
v	voorlopig resultaat
-	het gegeven bestaat niet of heeft geen zin
n.	niet beschikbaar
p.m.	pro memorie
0 of 0,0	nul of minder dan de helft van de laatst in aanmerking genomen eenheid

Lijst van afkortingen

BBP	Bruto binnenlands product
ESR	Europees systeem van nationale en regionale rekeningen
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
IZW's	Instellingen zonder winstoogmerk
SDDS	Special Data Dissemination Standard (IMF)

Bestellingen

Op de internetsite van de Nationale Bank van België, via de rubriek "e-service", kan u een gratis e-mailabonnement nemen op deze statistische publicatie. Deze wordt u dan automatisch op de publicatiedatum via e-mail toegezonden.

Via de rubriek "Print-on-demand" kan u tegen betaling een papieren versie van deze publicatie bestellen.

(<http://www.nbb.be/pub/stats/stats.htm?l=nl&tab=Publications>)

Voor meer informatie

Wie meer informatie wenst over de inhoud, de methodologie, de berekeningswijze en de bronnen kan terecht bij de dienst nationale & regionale rekeningen en conjunctuur van de Nationale Bank van België.

Tel. +32 2 221 44 08 — Fax +32 2 221 32 30
nationalaccounts@nbb.be

Nationale Bank van België
Naamloze vennootschap
RPR Brussel — Ondernemingsnummer: 0203.201.340
Maatschappelijke zetel: de Berlaimontlaan 14 — BE-1000 Brussel
www.nbb.be

Verantwoordelijke uitgever
Rudi Acx
Chef van het departement Algemene statistiek

© Illustraties: Nationale Bank van België

Opmaak: NBB Algemene statistiek
Omslag: NBB TS — Prepress & Image

Gepubliceerd in mei 2012